

Ekonomi ve Hukuk Buluşmaları – Mersin

Çukurova'nın Geleceği: Hukukuyla da Bölgesel Ticaretin Güvenli Limanı Olması için “A'dan Z'ye Türk Yargı Reformu”

22 Nisan 2022

Av. Kerem Muradi, Mersin Barosu Üyesi (Konuşma deşifre metni)

Çok teşekkürler Hakan Bey. Değerli başkanlarım, hocalarım, kıymetli katılımcılar, değerli basın mensupları Mersin'in portakal ağaçları çiçek açtı. En güzel mevsiminde. Özellikle Mersin'e gelen misafirlerimiz hoş geldiniz. Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Daha İyi Yargı Derneği Başkanımız sevgili üstadım ve Dünya Gazetesi Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Bey sizleri kutluyorum. Daha refah düzeyi yüksek bir ülke için çabanızı takdir ediyorum. Bugünkü çalışmanın bu amaca hizmet etmesini diliyorum. Hepimiz hukukun üstünlüğünü konuşuyoruz. Hukukun ekonominin önünü tıkamaması gerektiğini konuşuyoruz. Bazen bundan şikayet ediyoruz, bazen eleştiriyoruz.

Ben kısa bir araştırmada Türkiye'nin hukukun üstünlüğü ilkesinde sıralamasını ülkeler arasında nedir diye baktım. Yüz yirmi altı ülke arasında Mozambik'ten sonra yüz dokuzuncu sıradayız. Son sırada Venezuela var. İlk üç sırayı Danimarka Norveç Finlandiya paylaşıyor. Şimdi bunu duyunca benim yüzüm kızarıyor. Hepimiz rahatsız oluyoruz. Peki bu konuda şikayet ediyor muyuz? Hukukçular ediyor mu?

İş insanları başkanları şikayet edersek acaba siyasiler bizi nasıl algılar diye bir netice taşıyor musunuz? Ayhan başkanın taşımadığını biliyorum. Birçok sunumunda bulundum. Ben bulunuyorum. Çekiniyorum. Çok açık ifade edemiyorum, paylaşımlarda bulunamıyorum. Bizim ülkemizin ihtiyaçlara cevap verecek sivil toplum örgütlerinin önerilerine, iş insanları, hukukçuların önerilerine İhtiyacı var. Biz yakın coğrafyamızdaki savaşları konuşuyoruz. Orta Doğu'daki problemleri dile getiriyoruz.

Enflasyonu, kur politikalarını konuşuyoruz ama hukukun ekonominin önünü nasıl tıkadığını konuşmuyoruz ya da konuşmaya korkuyoruz veya iliştiliriz diye rahatsızlığımız var. Demokrasi gelişmiş ülkelerde güven sistemi ama bizde hala insana güvenden bahsediyoruz.

Yargıya intikal eden bir itilafta sisteme güvenmiyor vatandaşımız. Hakimi, savcıyı tanıyor musunuz? Sorusu geliyor. Bu kabul edilemez. Çok yakın bir tarihte, on yedi Mart iki bin yirmi ikide Maliye Bakanımız Sayın Nebati Fransa'da yatırımcılara seslenirken çok iyi niyetle, kesinlikle iyi niyetle söylediğine eminim ama kastı aşan bir davette bulundu. Adeta ne olursan ol yine gel şeklinde. Bürokrasiyi alaşağı ederiz. Arkamızda Sayın Cumhurbaşkanımız var. Rahat olun. Mevzuatı değiştiririz daveti.

Ben yurt dışıyla teması olan müvekkilleri olan dostları olan bir hukukçu olarak, bir iş insanı olarak bu davetin çok kabul görmeyeceğini söyleyebilirim. Hiçbir yabancı yatırımcı kendisine yapılan bu jesti cepte bir joker olarak taşımaz. Bir başka yatırımcı geldiğinde veya rakipleri olan Türk firmalarının onlara yapılacak jest karşısında haksız rekabette mağdur olacağı düşünülerek Türkiye'ye gelmez. Bu yapılan bir jest değil. Peki ne yapmalıyız?

On beşinci yüzyıl düşünürü mahkemeydi. Ben bunu birçok sohbette de kullanırım. Şöyle bir sözü var ilke edinmeliyiz. Şekle saygı bizi keyfilikten kurtarır. Yani yasalara saygı duyacaksınız. Sisteme güveneceksiniz, inanacaksınız. Kişilerden destek beklemeyeceksiniz. İdeal ve hukuk düzeni böyle sağlayabilirsiniz. Ülkemizde bu var mı? Türkiye'de vatandaşlarımız yargıya intikal eden bir itilafta hakkına kavuşacağını sadece yüzde yirmisi inanıyor.

Peki hakkına kavuşacağına inanamayan, inanmayan vatandaşlarımız, işçi insanlarımız çözümü nerede arıyor? Cemaatler olabilir, toplu liderler olabilir, doğuda farklı bir kültür var, kanaat önderleri hakemlik yapıyor. Bazen kaba kuvvetli hakkına kavuşmaya çalışıyor ve bir kaos ortamı doğuyor. Yabancı yatırımcı böyle bir ortama gelir mi? Demek ki hukuka güvenin olmadığı ülkelerde endişe hakim olacak. Şimdi Mersin özeline döneceğiz.

Bundan sonraki kısmında Mersin'deki sorunları benim tespitlerimi paylaşmak isterim. Mersin'de yirmi bir tane asli ceza mahkemesi var. Altı yüz elli dosya. On tane ağır ceza mahkemesi var. Üç yüz altmış dosya gündemimiz değil ama sadece toplumdaki başka bir soruna dikkat çekmek için söylüyorum.

Sekiz aile mahkememiz var. Dört yüz yirmi dosyayla dönüyor. Yani boşanma davaları. Bu kadar çok ceza mahkemesi ve dosya varsa sadece göçle gelen sorunlardan dolayı mı ceza mahkemelerinin sayısı arttı, dosya sayısı arttı? Peki, gündemimiz ekonomi, kaç tane iş ticaret mahkemesi var. Sadece iki tane ticaret mahkemesi var.

Dosya sayısı son derece sınırlı. Birinci Ticaret Mahkemesi İhtisas Mahkemesi aynı zamanda Deniz Ticaret davalarına bakıyor. Konkordato dosyadan akıyor. İflas dosyalarına bakıyor. Deniz Ticaret'le ilgili dava yok Mersinde. Çünkü taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerle davaların tamamı yurt dışına gidiyor. Birazdan Hakka kavuşmanın ne kadar zor olduğunu söyleyeceğim. Sadece bu mu? Yani bizim toplumumuzda uzlaşma kültürü çok mu hakimde?

Yargıya intikal etmiyor. Ticaret bankasına intikal etmiyor. İş insanlarının sorunları. Hayır çünkü iş adamları mahkemelere güvenmiyor. Yargıyı bir çözüm yolu olarak görmüyor. Barolarımız ben de geçmiş dönemlerde baro yönetim kurulunda hizmet ettim. Başkan yardımcılığı yaptım. Barolar Birliği delegeliği yaptım.

İş insanlarının baroya başvurduğunda hep şunu önerdik. Koruyucu hukuk hizmeti alın ve bu yasalaştı. İki yüz elli bin lira sermayesi ve üzerinde olan şirketlerin tamamı bir hukukçuyla sözleşme yapmak, onunla birlikte çalışma zorunluluğu getirildi. Aksine bir davranışta her iki idari para cezası asgari ücretin iki katı brüt. Son derece ağır bir yaptırım var. Peki amacı tespit etti mi? Kısmen etti diyebiliriz. Yeterli mi? Yeterli değil.

Alternatif çözüm yolları konuşuyoruz. Ara buluculuk hayatımıza girdi. İş hukukunda çok başarılı uygulamaları var. Hem işveren hem işçi açısından. Peki günün ticari davalarda mı bu yükümlü? Ben hiç başarılı bir örnek görmüyorum ticari davalarda da. Çünkü davayı uzatmakta yarar gören bir sistemimiz var. Yasal faiz mahkemelerde yıllık yüzde dokuz. Ticaret teberit faizi yüzde on beş nokta yetmiş beş. Reel enflasyon yüzde altmışın üzerinde.

Ben davalı vekili olarak müvekkilime fayda sağlayacaksam yüzde yüz kaybedeceğimiz bir davadır. Eğer davayı üç yıl uzatıyorsam müvekkilim beni takdir ediyor ve başarılı kabul ediyor. Adalet hizmet etmiyorum ama müvekkilimin menfaatini koruyorum.

Hedef yargı süreci var, tensip zaptıyla birlikte bildiriliyor. Üç yüz altmış beş günde davanın sonuçlanacağı öngörülüyor. Zaten olağan koşullarda ve pandemiden vazgeçtik.

Üç yüz altmış beş günde üç ya da dört duruşma yaparsınız. Dosya bilir kişiye gider. Altı ayda bir yıldır dosya kaybolmadan dönerse birkaç üç yüz altmış beş gündür dosya sonuçlanıp istinat ve yargıtay sürecine katmıyorum.

Hepimiz kullanırız. Geç gelen adalet, adalet adalet değildir. Ben de çok kullanırdım. Ya bunu kim demiş diye merak ettim. Baktım geçmişte. Osmanlı'nın ikinci padişahı, Orhan Gazi on üçüncü yüzyılda söylemiş. Nur içinde yatsın. Biz hala adalet erken kavuşmanın hayali ve arayışı içindeyiz. Yargı reformları yapıyoruz, sistemi değiştiriyoruz. Yargıtay'da çok dosta gecikiyor, bekliyoruz diye istinaf mahkemeleri kuruldu. Bölge adliye mahkemeleri bunun adı. Bölge idare mahkemeleri kuruldu.

Peki amaca ulaştık mı? İlk altı ay için evet kısaldı. Sonra orada da yığılma başladı. Üstelik de daha farklı bir sorunla karşı karşıya kaldık. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi'nin kararlarıyla Adana Bölge Adliye Mahkemesi'nin kararları arasında içtihat birliği yok.

Çünkü yüz yedi bin lira iki bin yirmi iki yılı için altındaki davalar Yargıtay'a gitmiyor. Farklı bölge adliye mahkemesi kararlarıyla bir hukuk düzeni oluşturmaya çalışıyoruz.

Bunlar denetlenebiliyor mu? Denetlenmiyor. Yargıtay'da bekleyen hala dosya sayısı toplam bir milyonun üzerinde dosyadan bahsediyoruz. Bunun örneği Fransız üç derece mahkum ise otuz bin dosya var. Ve Fransız yargısı eleştiriliyor. Adalet geç tecelli ediyor diye.

Teknoloji hızla değişiyor, rekabet hukuku, bilişim hukuku, marka, patent, fikri sinaya haklar. Sayısız hukuk dalında biz hukukçular olarak yasalarımızın toplumun gerisinde kaldığını söylüyoruz. Ekonominin temeli şirketler hukuku, şirket yöneticilerimiz hatta onlara danışmanlık yapan, biraz önce o aylık danışmanlık hizmeti veren hukukçularımız şirket sahiplerinin haklarını ve sorumluluklarını biliyor mu? Şirketin

kasasındaki parayı kendi parası olarak kabul edip harcayan daha sonra ne zaman vergi barışı çıkacak? Sot affı çıkacak, kasa affı çıkacak, stopaj ödemeden yüzde ikiyle bu işten nasıl kurtuluruz diye düşünen bir şirket yöneticisine hangi avukat doğru hukuk hizmetini veriyor? Hem Ayhan başkanım söyledi, hem Mustafa başkanım söyledi. Mersin bir liman kentiğ, lojistik merkezi, çok geniş bir coğrafyaya hizmet ediyoruz.

Yetişmiş personel bulmakta zorlanabiliriz. Gümrük mevzuatı, taşıma hukuku. Kanayan bir yara benim için, hukuk sistemi için hakim, savcılarımız bu konuda yetişmiş mi? Mersin çok sevimsiz haberler yapılıyor son on yıldır. Son iki yılda özellikle.

Ekvator'dan gelen muz konteynerinde kokain çıkıyor. Saatli bomba gibi. Kimin elinde patlayacağı belli değil. Çünkü muz ithalatı yapan firmanın kargoda kendisine uyuşturucu temin etmeye çalışan bir kargo alıcısı kadar konteyner mi senin muz koyması hala hayatın olağan akışına aykırı. Peki konşimentoyu okumayı biliyor mu? Bizim mahkemelerimiz, savcılarımız, hakimlerimiz.

Konşimentodaki notifiy partinin aslı gemi acentesinin yük ilgisine gemi gelmeden önce hazırlık yapsın senin müşterin. Yük geldiği zaman tırı hazır olsun. Yoksa demoraj ödeyecekti, detantion ödeyecek diye ihbar adresi olduğunu bilmeyen bir yargıcın yükün gümrük acentesini tutuklayabileceğini biliyor musunuz? Ben çok iyi biliyorum. Şu an Mersin Cezaevi'nde Gümrük Acentelerinden sadece benim bildiğim üç tanesi olarak yargılanmayı bekliyor ve aylar sürecek. Peki şirketlerimiz bu konuda hukukçularımız bu konuda doğru hizmet veriyor mu? Mersin'de dev şirketler var. Gurur duyuyoruz onlarla.

Ihtilaf yaşadıklarında sözleşme geliyor bana. Yetki kılazu var sözleşmelerde, millet arası özel hukuk usulü kanununa göre, kırk yedinci maddesine göre o yetkiyi kabul etmişsiniz. Konşimentoların arkasında tahkim konusu var.

Hattın merkezi neredeyse işte Marsilya'da isimlerini vermeyeceğim atların. Londra'da, Amerika'da, İsrail'de ihtilafı çözmeye çalışıyoruz. Bakliyat şirketleri var. Türkiye'nin yine gururu, dev şirketlerimiz var Mersin merkezli. Var. Merkezi Londra'da tahkim merkezi Londra'daki bir avukatı sadece davayı kabul edip etmeyeceği için beş bin pound gönderiyorum.

Kabul ederse üstüne ödeyeceğim parayı siz tahmin edin. Irak'ta Mersin merkezi benim bildiğim birden çok başarılı müteahhit firmalar var. Büyük otellerde ve üniversitesi hastaneler yapıyorlar. Türkiye'nin gururu. Hiçbir Türk işçisi götürmek istemiyor. Türk mühendis götürmek istemiyor. Çünkü Mersin merkezli oldukları için Mersin mahkemeleri oradaki milli bayramlar hani dini bayramlarımız aynı ama saat beşten sonra güvenmişse bile orada çalışmayan işçilere fazla mesai ödüyorlar. Ulusal bayrak genel tatil. Saddam'ın doğum gününde çalışmazlar. Ölüm yıl dönümünü anarlar. Her bir işçi için dört yüz bin, beş yüz bin TL ücret tazminat ödemek zorunda kalan Türk işverenler

İşçiyi Etiyopyadan mühendisliği Hindistan'dan davet ediyorlar. E bunun Türk ekonomisine zararı yok muydu? Hakimlerimiz bu konuda yetiştirilemez mi? İçtihat birliği oluşamaz mı bölge adliyeleri mahkemesinde?

Taşucunda bir limanımız var. Ben elli iki yaşındayım. Benim bildiğim kırk yıldır var. Belki daha da eski bir liman. İki bin üç yılında özelleştirildi. Yüz beş dönümlük kısmı. Milli Güvenlik Kurulu kararıyla Özelleştirme İdaresi.

Bir tersane kurulmasını tavsiye edildi. Mersinli yatırımcılar meslek odaları, iş insanları İstanbul'da tersane yatırımcıları bir tersane kurmak üzere güç birliği oluşturdular.

Biz iki bin üç yıldan beri çivi çakamadık. İdare mahkemelerinde çevresel etki değerlendirme raporlarımız iptal oluyor. Kırk yıllık liman sahası beton dinamitle patlatamazsınız o betonu.

Altında birinci sınıf tarım alanı var diyebiliriz ki raporları geldi. İçimiz kan ağlıyor. Temel atamadık. Şimdi arkadaki SEKA alanı tekrar özelleştirdi. Serbest bölge kurulacak.

Çok az uzakta Akkuyu nükleer santralinin ilk etabı faaliyete girmek üzere önümüzdeki birkaç yıl içerisinde biz çevre derneklerini açtığı ama hangi amacı tespit ettiğini anlamadığım, sadece çevre hassasiyeti olarak algılanamaz, kabul edilemez. Çünkü bazı dosyalarda yurt dışındaki bazı vakıfların arkası olduğunu görüyorum ve içim kan ağlıyor. Bir bölü beş binlik imar planı Mersin'de Mustafa başkanım çok saygın bir

müteahhit. Aynı sorunları hep birlikte yaşıyoruz. Bir önceki belediye döneminde yirmi dört bin itiraz edildi. Yirmi beşinde bu ayın yeni yapılan imar planı askıdan incek. Sadece ben dört kere itiraz ettim ama herhalde on bin üzerine itiraz geleceğini biliyorum.

Çok köklü bir yargı reformuna ihtiyacımız var. Biz bunu sadece siyasilere, milletvekilleri, bürokratlara bırakamayız. HUKUKÇULAR OLARAK CESARETLE KONUŞMALIYIZ. İŞ İNSANLARI OLARAK TALEPLERİMİZİ DİLE GETİRMELİYİZ.

Hakim, savcılarımız, çok değerli hukukçular, çok genç yaşta mahkemelere atanabiliyorlar. Ben şunu önerdim barodaki görevlerim sırasında. En az on yıllık kıdemli avukatlar arasında görevlendirilen hakim, savcılarımız sadece mesleki tecrübe değil, yaşam tecrübesi de önemli, karar merciinde olmak için. Toplumun ihtiyacını doğru tespit edip, yasaları toplumun ihtiyacına göre oluşturmalıyız. Biz ithal edilen yasalarla bir toplum düzeni sağlayamayız.

Çok akılda kalacak bir örnek vereceğim. Ekonomiyle ilgili değil ama dolaylı olarak bağlantılı. Biz İsviçre Medeni Kanunu kurulduğumuzdan beri almışız. uyarlamışız. Yenilikleri takip ediyoruz, güncelleniyor.

İsviçre'de vefat üzeri son derece yüksek. Hatta fazla veriyor. Yıllık gelirleri. Bir ailede bir ev bir yazdık. Kadını bir ara, erkekli bir araba. Çocuklarını bir gelecek kaygısı taşımadıkları için bizdeki gibi daha çok çalışıp çocuklarımıza gayrimenkul bırakalım. Çünkü bu ülkede enflasyonun bu kadar yoğun olduğu ülkede çocuklarımızın güvencesi, gayrimenkullerimiz deyip demedikleri için öldüklerinde miras problemi yaşamazlar.

Boşanırlarsa aile mahkemelerinde yıpranmazlar. Türkiye'de öyle mi? Ölürseniz çocuklarınız birbirine girer, boşanırsanız aile faciası yaşarsınız. Çünkü bizim toplumumuza uymayan yasalardan bahsediyoruz. Bu yasaların da düzenlenmesi gerekir. Peki.

İstanbul'da son toparlıyorum. Son cümlem başkanım. Benden artan süreyi Mustafa Başkan'a verecektim ama peşin olarak benden aldı. Bugün sabah söz vermiştim kendisine. İstanbul Tahkim Merkezi on iki bin on beşte kuruldu. İstanbul Finans Merkezi altı beş yüzüncü sayılı yasayla kuruldu.

Mehmet Başkan'a mutlaka değinir. Bu konuda son derece geniş bilgiye sahip ama ben hep şunu önerdim. Neden Çukurova'da bir tatil merkezi kurulması için çabalıyoruz? Çünkü burada farklı bir coğrafya var.

Farklı bir kültür var. Orta Doğu'ya çok yakınız. Halkın yarısı Arapça konuşuyor. Farklı dinamikleri biliyoruz. Bunu tartışabiliriz. Son olarak şunu söylemekte fayda var. Toparlamak için ekonomik refahın artması, milli gelirin artması için hukukun üstünlüğünün gelişmesi, hukuka güvenin şekle saygının yerleşmesini konuşmalıyız. Hukukun da ekonominin önünü açıp bu işleyişe destek olması bir çerçeve çizmesi zorunlu.

Ben sözlerimin son verirken adaletin hüküm sürdüğü bir Türkiye'de yaşamak dileğiyle ülkemi de bir an önce mevsim normallerine dönmesini dileyerek hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.